Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Vol.37 No.3 September - December 2026, pp. 226-240

Research Article

The Role and Impact of ChatGPT on Academic Writing Productivity and Ability from the Perspectives of Social Science Students

Piyawan Chananchai[1]
B.A. (Innovation for Human and Social Development), Undergraduate Student
Bussaya Phumee[2]
B.A. (Innovation for Human and Social Development), Undergraduate Student
Natnicha Paenmanee[3]
B.A. (Innovation for Human and Social Development), Undergraduate Student
Sirikanya Yangkamhaeng[4]
B.A. (Innovation for Human and Social Development), Undergraduate Student
Kanokwara Phuangprayong[5]*
Ph.D. (Demography), Associate Professor
[1,2,3,4,5]Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University
*Corresponding author: kanokwara.p@psds.tu.ac.th

Received: January 5, 2026/ **Revised:** May 31, 2026 **Accepted:** June 4, 2026

Abstract

At present, language-based artificial intelligence tools such as ChatGPT are widely used to support students' academic writing, particularly in research and drafting activities. However, their use presents both benefits and limitations in terms of academic writing productivity, writing ability, and academic integrity, warranting systematic investigation. This study aimed to examine the roles and impacts of ChatGPT on the academic writing productivity and writing ability of social science students. This study employed a convergent mixed-methods research design. The participants were purposively selected from among 42 social science students at Thammasat University, Rangsit Campus. The research instruments consisted of semi-structured interviews and a questionnaire. Qualitative data were analyzed using content analysis, while quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentages, means, and standard deviations. The findings revealed that students primarily used ChatGPT for information retrieval, language editing, and organizing academic content. The main reasons for using ChatGPT were convenience, speed, and assistance in overcoming writing difficulties. The key roles of ChatGPT included serving as a language and academic writing assistant, a tool for generating ideas and supporting preliminary research, and a supplementary tool in the academic writing process. Regarding academic writing productivity, the use of ChatGPT significantly helped save time, improve content organization, and enhance writing style at a high level. It also promoted students' ability to integrate interdisciplinary knowledge and present academic issues from diverse perspectives. However, the findings also revealed substantial limitations, particularly reduced originality in students' writing, the risk of copyright infringement, and the weakening of independent thinking skills. These results indicate that ChatGPT plays a dual role in academic writing. Therefore, its use should be accompanied by appropriate self-regulation and strong adherence to the principles of academic integrity.

Keywords: ChatGPT, Artificial Intelligence (AI), Academic Writing, Cognitive Load Theory, Students

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ปีที่ 37 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2569, หน้า 226-240

บทความวิจัย

บทบาทและผลกระทบของ ChatGPT ต่อผลิตภาพและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการในมุมมองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

ปิยวรรณ ชะนันชัย[1]
ศศ.บ. (นวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม), นักศึกษาปริญญาตรี
บุศยา ภูมี[2]
ศศ.บ. (นวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม), นักศึกษาปริญญาตรี
ณัฐณิชา แป้นมณี[3]
ศศ.บ. (นวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม), นักศึกษาปริญญาตรี
ศิริกัญญา ยังกำแหง[4]
ศศ.บ. (นวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม), นักศึกษาปริญญาตรี
กนกวรา พวงประยงค์[5]*
ศศ.ด. (ประชากรศาสตร์), รองศาสตราจารย์
[1,2,3,4,5]วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
*ผู้ประสานงาน: kanokwara.p@psds.tu.ac.th

วันรับบทความ: 5 มกราคม 2569/ **วันแก้ไขบทความ:** 31 พฤษภาคม 2569/ **วันตอบรับบทความ:** 4 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เชิงภาษาอย่าง ChatGPT ถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาอย่างแพร่หลาย ทั้งในด้านการค้นคว้าและการเรียบเรียง อย่างไรก็ตามการใช้งานดังกล่าวมีทั้งคุณูปการและข้อจำกัดต่อผลิตภาพความสามารถ และจริยธรรมทางวิชาการ ซึ่งควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและผลกระทบของ ChatGPT ต่อผลิตภาพและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบบรรจบกัน คัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจงกับนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษานำ ChatGPT มาใช้ในงานเขียนเชิงวิชาการมากที่สุดเพื่อการค้นคว้าข้อมูล การเกลาภาษา และการจัดโครงสร้างเนื้อหา โดยมีเหตุผลหลักคือความสะดวก รวดเร็ว และช่วยแก้ปัญหาความคิดติดขัด บทบาทสำคัญของ ChatGPT ได้แก่ บทบาทผู้ช่วยด้านภาษาและการเรียบเรียงเชิงวิชาการ บทบาทเครื่องมือช่วยจุดประกายแนวคิดและการค้นคว้า และบทบาทเครื่องมือเสริมในกระบวนการทำงาน ในด้านผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการพบว่าการใช้ ChatGPT ช่วยประหยัดเวลา เพิ่มความเป็นระบบของเนื้อหาและปรับปรุงสำนวนภาษาในระดับมาก ขณะเดียวกันยังช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการบูรณาการความรู้และการนำเสนอมุมมองที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังสะท้อนข้อจำกัดในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ การลดทอนความเป็นเอกลักษณ์ของงานเขียน ความเสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ และการลดทอนความสามารถในการคิดด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสองด้าน ซึ่งการใช้งานจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การกำกับตนเองและหลักจริยธรรมทางวิชาการอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ChatGPT ปัญญาประดิษฐ์ การเขียนเชิงวิชาการ ทฤษฎีภาระทางปัญญา นักศึกษา

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือเอไอ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทอย่างต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา ซึ่งกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทั้งในด้านการเรียนรู้ การสอน และการผลิตองค์ความรู้ การถือกำเนิดขึ้นของเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เชิงภาษาอย่าง ChatGPT ในช่วงปลาย ค.ศ. 2022 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการนำ AI มาใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาธรรมชาติ ช่วยค้นคว้าข้อมูล สรุปประเด็น วิเคราะห์โจทย์ และร่างงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kasneci et al., 2023) ส่งผลให้ ChatGPT ถูกใช้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในหมู่นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนผ่าน ผลการศึกษาแนวโน้มการลงทะเบียนเรียนหลักสูตร AI ของผู้เรียนชาวไทย พ.ศ. 2568 ของบริษัท คอร์เซรา จำกัด ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ระดับโลก โดยพบว่าประเทศไทยมีการลงทะเบียนเรียนด้าน Generative AI เฉลี่ยทุก 1 นาที เพิ่มขึ้นอย่างมากจาก พ.ศ. 2567 ที่มีการลงทะเบียนเฉลี่ยทุก 16 นาที ส่งผลให้มียอดลงทะเบียนสะสมมากกว่า 305,000 ครั้ง นอกจากนี้ผู้เรียนไทยยังให้ความสำคัญกับทักษะด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในการพัฒนาทักษะทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกของผู้เรียนไทยเพื่อรองรับลักษณะงานยุคใหม่ที่มีความบูรณาการข้ามสายงาน และการเปลี่ยนผ่านของตลาดแรงงานไทยสู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่เชื่อมโยงกับโลกมากยิ่งขึ้น (Dailynews Online, 2025)

จากมุมมองของทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis (1989) อาจอธิบายได้ว่าการที่ผู้เรียนหรือนักศึกษานำเทคโนโลยีอย่าง ChatGPT มาใช้อย่างแพร่หลายเนื่องจากการรับรู้ว่าเครื่องมือนี้มีประโยชน์ต่อการทำงานและใช้งานง่ายซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจในการยอมรับเทคโนโลยี กล่าวได้ว่า ChatGPT มีศักยภาพในการสนับสนุนการเรียนรู้ในหลายด้าน ซึ่งในมิติของกระบวนการเรียนรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (Self-Regulated Learning Theory: SRL) ของ Zimmerman (2000) ได้อธิบายว่าผู้เรียนต้องมีความสามารถในการวางแผน กำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีอย่าง ChatGPT ในการเขียนเชิงวิชาการจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนกระบวนการดังกล่าว เช่น การจัดโครงสร้างเนื้อหา การใช้ภาษาเชิงเหตุผล และการสังเคราะห์ข้อมูล (Rudolph et al. 2023; Baidoo-Anu & Owusu Ansah, 2023) โดยงานศึกษาของ Cotton et al. (2024) พบว่านักศึกษาจำนวนมากใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือช่วยในขั้นตอนการวางแผน การร่างต้นฉบับ และการปรับปรุงงานเขียน ส่งผลให้สามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้นและลดภาระด้านเวลา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของ AI ในการเพิ่ม “ผลิตภาพ (productivity)” ของการทำงานเชิงวิชาการโดยตรง

อย่างไรก็ตาม บทบาทของ ChatGPT ต่อการเรียนรู้ไม่ได้มีเพียงด้านบวก งานวิจัยจำนวนหนึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงความกังวลว่าการพึ่งพา AI มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการลดทอนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) ความสามารถในการสังเคราะห์องค์ความรู้ และความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (academic integrity) (Crawford et al., 2023; Susnjak & McIntosh, 2024) โดยเฉพาะในบริบทของการเขียนเชิงวิชาการ ซึ่งมิใช่เพียงกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล แต่เป็นพื้นที่ของการใช้เหตุผล การตั้งคำถาม การเชื่อมโยงแนวคิด และการสร้างข้อถกเถียงอย่างมีระบบ ดังนั้นหากนักศึกษาใช้ ChatGPT เป็น “ผู้แทนการคิด” มากกว่าจะเป็น “เครื่องมือสนับสนุนการคิด” ก็อาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อพัฒนาการทางปัญญาในระยะยาวได้ ซึ่งสอดรับกับ ทฤษฎีภาระทางปัญญา (Cognitive Load Theory) ของ Sweller (1988) ที่อธิบายว่าการใช้ ChatGPT อาจช่วยลดภาระทางความคิดในส่วนของการจัดโครงสร้างข้อมูลและ

การเรียบเรียงภาษา แต่ก็มีความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้เรียนลดการใช้ความพยายามในการคิดและสติปัญญา (cognitive effort) ในเชิงลึก ซึ่งอาจกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ในระยะยาว

สำหรับนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ การเขียนเชิงวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นกลไกหลักในการฝึกทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การตีความเชิงบริบท การใช้เหตุผลเชิงทฤษฎี และการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความซับซ้อน ต่างจากศาสตร์ในกลุ่มวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ที่คำตอบมักมีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยตรง งานเขียนในสายสังคมศาสตร์เปิดพื้นที่ให้กับมุมมองที่หลากหลายและการโต้แย้งเชิงเหตุผล ด้วยเหตุนี้บทบาทของ ChatGPT ในกระบวนการผลิตงานเขียนของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์จึงมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนกว่าสาขาอื่น

แม้ว่าปัจจุบันจะมีงานวิจัยที่เริ่มศึกษาถึงผลกระทบของ ChatGPT ต่อการเขียนเชิงวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Kasneci et al., 2023; Cotton et al., 2024; Rudolph et al., 2023) แต่ยังพบว่าการศึกษาที่มุ่งเน้นมิติของผลิตภาพและความสามารถในการเขียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ยังมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งยังขาดงานศึกษาที่สะท้อนมุมมองและประสบการณ์ตรงของนักศึกษาในบริบทสังคมไทย

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทและผลกระทบของ ChatGPT ต่อผลิตภาพและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการในมุมมองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาทั้งบทบาท รูปแบบการใช้งาน ผลกระทบเชิงบวกและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้และการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการ ผลการวิจัยจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของสาขาสังคมศาสตร์ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางการใช้ ChatGPT การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ตลอดจนการออกแบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการใช้งาน Chat GPT ในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของ ChatGPT ต่อผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของ ChatGPT ต่อความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

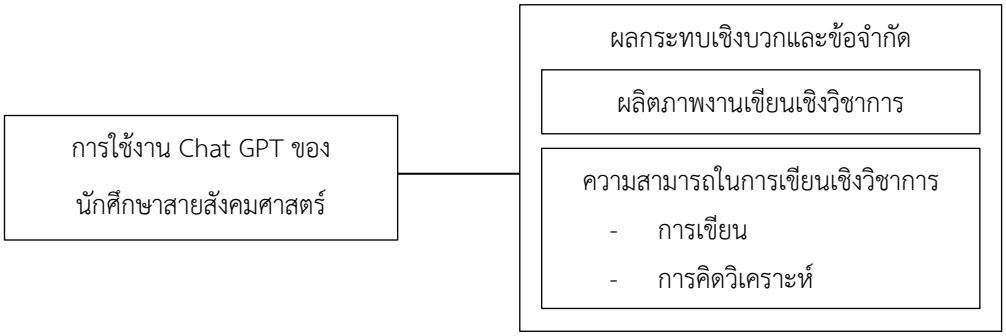
กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาสู่กรอบแนวคิดการศึกษาที่มุ่งทำความเข้าใจ บทบาทและผลกระทบของการใช้งาน ChatGPT ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ ผ่านประสบการณ์ การรับรู้ และความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นสำคัญ โดยตั้งอยู่บนมุมมองที่ว่า ผลกระทบเชิงบวกและข้อจำกัด ด้านผลิตภาพและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการด้วย ChatGPT ไม่ได้เกิดจากเทคโนโลยีเพียงลำพัง แต่เป็นมุมมองที่เกิดขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา เทคโนโลยี และกระบวนการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเริ่มต้นจากการใช้งาน ChatGPT ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ ในฐานะประสบการณ์หลักซึ่งครอบคลุมถึงความถี่ ลักษณะและเหตุผลในการใช้งาน และบทบาทของ ChatGPT ในกระบวนการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการ ควบคู่กับการทำความเข้าใจ ผลกระทบเชิงบวกและข้อจำกัดที่นักศึกษารับรู้จากการใช้ ChatGPT ซึ่งสะท้อนประสบการณ์สองด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภาพงานเขียนเชิง

วิชาการและความสามารถในการเขียนงานเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นจากบริบทการเรียนรู้ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ สรุปดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

แหล่งที่มา: คณะผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบบรรจบกัน (convergent mixed methods research design) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในช่วงเวลาเดียวกัน จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนมาบูรณาการเพื่ออธิบายบทบาทและผลกระทบของ ChatGPT ต่อผลิตภาพและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ให้มีความครอบคลุมทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง

ผู้เข้าร่วมการวิจัย (participants) คือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะหรือวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการใช้ ChatGPT เพื่อสนับสนุนการเขียนเชิงวิชาการและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 42 คน การกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยดังกล่าวพิจารณาจากความเหมาะสมของการวิจัยแบบผสานวิธีที่มุ่งเน้นการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ตรง ควบคู่กับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเดียวกัน โดยจำนวนดังกล่าวมีความเพียงพอต่อการตอบคำถามวิจัยและเกิดความอิ่มตัวของข้อมูล (data saturation) ในประเด็นสำคัญที่ศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (descriptive phenomenology) เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ การรับรู้ และมุมมองของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ ChatGPT ในการเขียนเชิงวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้งาน เหตุผลในการใช้งาน ประโยชน์ ผลกระทบ และข้อจำกัดของ ChatGPT ในการเขียนเชิงวิชาการ โดยคณะผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกภาคสนามระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อนำมาถอดความอย่างละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การถอดคำสัมภาษณ์และอ่านทบทวนข้อมูลหลายรอบเพื่อทำความเข้าใจภาพรวม (2) การกำหนดรหัสข้อมูลจาก

ข้อความหรือประเด็นสำคัญที่ปรากฏ (3) การจัดกลุ่มรหัสเป็นหมวดหมู่และประเด็นหลักตามความสัมพันธ์ของเนื้อหา และ (4) การตีความและสังเคราะห์ข้อค้นพบเพื่ออธิบายบทบาท ผลกระทบ และข้อจำกัดของการใช้ ChatGPT ในการเขียนเชิงวิชาการ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ทั้งด้านข้อมูลและด้านเวลา

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 42 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2) การใช้งาน ChatGPT ในการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 3) ผลกระทบและข้อจำกัดของการใช้ ChatGPT ในงานเขียนเชิงวิชาการ ในด้านผลิตภาพงานเขียนและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการด้านการเขียนและการคิดวิเคราะห์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบการประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศาสตร์จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.87 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีและสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยของมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของ Best (1981) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างชัดเจนก่อนการเก็บข้อมูล ผู้เข้าร่วมการวิจัยให้ความยินยอมโดยสมัครใจ และสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิใด ๆ ข้อมูลทั้งหมดได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะภาพรวมโดยไม่เปิดเผยตัวตน

ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาเฉพาะนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพียงแห่งเดียว จึงอาจไม่สามารถอ้างอิงผลการศึกษาไปยังนักศึกษาในบริบทอื่นได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ ข้อมูลบางส่วนเป็นการรายงานจากประสบการณ์และการรับรู้ของผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากอคติในการประเมินตนเองและบริบทการใช้งาน ChatGPT ในช่วงเวลาที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 35 คน (ร้อยละ 83.3) รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 6 คน (ร้อยละ 14.3) และกลุ่ม LGBTQ+ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.4) ในด้านอายุ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20–29 ปี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 83.3) รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 16.7) สำหรับระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 21 คน (ร้อยละ 50.0) รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 13 คน (ร้อยละ 31.0) ขณะที่ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มีจำนวนเท่ากัน คือปีละ 4 คน (ร้อยละ 9.5) ในด้านเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนหรือผลิตงานเขียนเชิงวิชาการ พบว่าส่วนใหญ่ใช้ แท็บเล็ต จำนวน 24 คน (ร้อยละ 57.1) รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊ก จำนวน 13 คน (ร้อยละ 31.0) และ โทรศัพท์มือถือ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 11.9) ตามลำดับ

การใช้งาน Chat GPT ในงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่รู้จัก ChatGPT จากสื่อสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 40.5) และจากเพื่อน (ร้อยละ 38.1) สะท้อนให้เห็นว่าการรับรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าวเกิดขึ้นผ่านเครือข่ายทางสังคมและแพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นหลัก ในด้านลักษณะการใช้งาน ChatGPT ในงานเขียนเชิงวิชาการ พบว่านำมาใช้มากที่สุดเพื่อการค้นคว้าข้อมูล (ร้อยละ 81.0) รองลงมาคือ การเกลาภาษาและตรวจสอบความถูกต้องของภาษา (ร้อยละ 71.4) และการร่างหรือจัดโครงสร้างเนื้อหา (ร้อยละ 52.4) ขณะที่การใช้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหามีสัดส่วนน้อยที่สุด

สำหรับเหตุผลหลักของการใช้งาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ ChatGPT เพราะความสะดวกและรวดเร็ว (ร้อยละ 45.3) รองลงมาใช้เพื่อแก้ปัญหาความคิดตันหรือเขียนไม่ออก (ร้อยละ 42.9) แสดงให้เห็นว่า ChatGPT มีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือช่วยลดอุปสรรคในการเริ่มต้นและพัฒนางานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษา รายละเอียดผลการวิจัยแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1

การใช้งาน Chat GPT ในงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

การใช้งาน Chat GPT	จำนวน	ร้อยละ
ช่องทางแรกที่ทำให้รู้จัก ChatGPT		
สื่อสังคมออนไลน์	17	40.5
เพื่อน	16	38.1
ข่าวเทคโนโลยี	4	9.5
อาจารย์	3	7.1
เว็บไซต์	2	4.8
รวม	**42**	**100**
ลักษณะการใช้งาน ChatGPT ในงานเขียนเชิงวิชาการ		
ค้นคว้าข้อมูล	34	81.0
เกลาภาษาและตรวจสอบความถูกต้อง	30	71.4

การใช้งาน Chat GPT	จำนวน	ร้อยละ
ร่าง/จัดโครงสร้างเนื้อหา	22	52.4
สะท้อนแนวคิดและตรวจสอบคุณภาพงาน	18	42.9
สร้างแนวทางการอ้างอิง	12	28.6
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา	2	4.8
เหตุผลหลักในการใช้งาน ChatGPT ในงานเขียนเชิงวิชาการ		
เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว	19	45.3
เพื่อแก้ปัญหาความคิดตัน/เขียนไม่ออก	18	42.9
เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น	3	7.1
เพื่อเพิ่มคุณภาพของงานเขียน	2	4.8
รวม	**42**	**100**

แหล่งที่มา: คณะผู้วิจัย

บทบาทการใช้งาน Chat GPT ในงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสายสังคมศาสตร์ต่างมีประสบการณ์ในการทำงานเขียนเชิงวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการทำรายงาน บทความเชิงวิเคราะห์ หรือการฝึกวิจัยในรายวิชา ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาคุ้นเคยกับกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ การสังเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอเหตุผลอย่างเป็นระบบ ความคุ้นเคยดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเปิดรับเทคโนโลยี ChatGPT เข้ามาช่วยเป็นเครื่องมือช่วยในการเขียนงานเชิงวิชาการ โดยสามารถสรุปบทบาทการใช้งาน Chat GPT ในงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ได้ 3 บทบาทหลัก ดังนี้

1. บทบาทผู้ช่วยด้านภาษาและการเรียบเรียงเชิงวิชาการ

นักศึกษาสะท้อนตรงกันว่า ChatGPT มีบทบาทสำคัญในการช่วยปรับสำนวนภาษา ตรวจคำผิด และเรียบเรียงเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คุณภาพของงานเขียนมีความชัดเจนและเป็นวิชาการมากขึ้น รวมถึงช่วยเพิ่มความมั่นใจในการนำเสนอผลงานของนักศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“สำหรับงานเขียน เราใช้ ChatGPT อยู่ประมาณ 60–70% ของกระบวนการทั้งหมด โดยเฉพาะเวลาที่คิดคำไม่ออก หรือเวลาที่ต้องการให้ภาษามีความเป็นวิชาการมากขึ้น เราจะใช้ ChatGPT ช่วยเรียบเรียงคำให้เป็นระบบและมีความเป็นทางการ” (K8)

2. บทบาทเครื่องมือช่วยจุดประกายแนวคิดและค้นคว้าข้อมูล

นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือช่วยคิดหัวข้อ ค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น และออกแบบแนวทางของงานเขียนในระยะแรกเริ่ม ซึ่งช่วยลดปัญหาความคิดติดขัดและเพิ่มความสะดวกในการเริ่มต้นผลิตงานเขียนเชิงวิชาการให้ประสบความสำเร็จ

“เรามีโอกาสทำงานเขียนเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์อยู่บ่อยครั้ง ทำให้เราเริ่มหันมาใช้ ChaGPT เป็นเครื่องมือช่วยเหลือ แต่ไม่ได้ใช้ตลอดเวลา...เราเลือกใช้มันเพื่อถามหาแนวทางหรือทฤษฎี แล้วค่อยไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง...หากลองคิดเป็นสัดส่วน เราใช้ ChatGPT ประมาณ 55% ของกระบวนการทำงานเขียน โดยเฉพาะในงานวิจัย

เราจะเขียนด้วยตัวเองก่อน จากนั้นจึงนำไปให้ระบบช่วยสรุปหรือเกลาคำให้อ่านง่ายขึ้น ภาษาดูเป็นทางการขึ้น จึงถือว่ามีประสิทธิภาพในแง่นี้" (K5)

3. บทบาทเครื่องมือเสริมในกระบวนการทำงาน

นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่า ChatGPT เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทำงาน มากกว่าจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่คิดแทนโดยตรง เนื่องจากงานวิชาการยังคงต้องอาศัยการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสร้างสรรค์จากผู้เขียนเองเป็นหลัก ซึ่งนักศึกษาทุกคนมีทั้งมุมมองเชิงบวกและข้อกังวลต่อการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ดังคำสัมภาษณ์

"เราว่า ChatGPT ทำ หน้าที่เสมือนครู ก่อนที่จะไปเจออาจารย์ตัวจริง ๆ คือคอยช่วยตรวจคำ ผิด มากกว่าการจะคิดแทนทั้งหมด ถ้าเวลาน้อย งานเร่ง ใช้มันช่วยได้ แต่ถ้าเรามีเวลา ควรลองตรวจสอบด้วยตัวเองก่อน" (K2)

"สำหรับเรา การใช้ ChatGPT ในงานเขียน มันควรเป็นแค่ ตัวเสริมนะ เพราะสุดท้ายมนุษย์ต้องเป็นคนวางโครง วางฐานให้มั่นคงก่อน เหมือนเวลาสร้างบ้าน มนุษย์ต้องเป็นคนวางเสา วางรากฐานให้แข็งแรงก่อน แล้ว ค่อยใช้ AI มาเสริม งานถึงจะสมดุลและสมบูรณ์ ถ้าใช้มัน 100% งานจะขาดความเป็นมนุษย์ไป เราเลยเชื่อว่าการใช้ ChatGPT ควรใช้แต่พอดีมากกว่า" (K4)

กล่าวโดยสรุป ChatGPT มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ในฐานะผู้ช่วยด้านภาษา เครื่องมือช่วยจุดประกายแนวคิด และเครื่องมือเสริมกระบวนการทำงานมากกว่าจะเป็นผู้คิดแทน นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าแม้ ChatGPT จะช่วยเพิ่มความสะดวก ความรวดเร็ว และความมั่นใจในการเขียนได้ แต่การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล และการสร้างสรรค์เชิงวิชาการยังคงเป็นบทบาทหลักของผู้เรียนเอง ซึ่งสะท้อนการใช้งานเทคโนโลยีอย่างระมัดระวังและมีวิจารณญาณ

ผลกระทบเชิงบวกและข้อจำกัดของ Chat GPT ในงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

การวิจัยในส่วนนี้มุ่งสะท้อนให้เห็นผลกระทบเชิงบวกและข้อจำกัดในมิติของผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการและความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการ ทั้งในด้านการเขียนและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการจากการใช้งาน ChatGPT ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

จากผลการวิจัยผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการจากการใช้งาน ChatGPT ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ พบว่าภาพรวมของผลิตภาพงานเขียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.97, S.D. = 0.94) สะท้อนให้เห็นว่า ChatGPT มีบทบาทเชิงบวกต่อกระบวนการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การใช้ ChatGPT ช่วยให้ประหยัดเวลาในงานเขียนเชิงวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 4.21, S.D. = 0.95) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ChatGPT มีบทบาทสำคัญในการช่วยลดระยะเวลาในการทำงานและเพิ่มความรวดเร็วในกระบวนการเขียน รองลงมาคือ การช่วยให้สามารถเรียบเรียงเนื้อหาได้เป็นระบบมากขึ้น และการช่วยให้ปรับปรุงสำนวนและรูปแบบการเขียนได้ดีขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย = 4.11, S.D. = 0.70 และ 0.80 ตามลำดับ) อยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงบทบาทของ ChatGPT ในการยกระดับคุณภาพเชิงภาษาและโครงสร้างของงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์

“พอเปรียบเทียบคุณภาพงานเขียนก่อนและหลังใช้ ChatGPT ผลงานหลังจากการใช้ดูดีกว่าในภาพรวม เพราะมีความรวดเร็ว ได้ข้อมูลที่หลากหลายขึ้น และทำให้งานละเอียดขึ้น” (K9)

“ChatGPT เข้ามามีบทบาทในงานเขียนเชิงวิชาการจะทำให้ตัวเนื้องานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากปกติฉันใช้ในตอนสุดท้ายเพื่อดูความเรียบร้อยของงาน” (K12)

นอกจากนี้ การใช้ ChatGPT ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียนงานใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย = 3.78, S.D. = 0.95) แสดงให้เห็นว่า ChatGPT มีส่วนช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจในการเขียนของนักศึกษา ขณะที่ด้านการตรวจสอบเนื้อหาผ่าน ChatGPT ช่วยให้ผลงานถูกต้องมากขึ้น แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.59, S.D. = 1.11) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่านักศึกษายังรับรู้ถึงประโยชน์ของ ChatGPT ในฐานะเครื่องมือช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในระดับหนึ่ง ซึ่งยังต้องอาศัยผู้ใช้งานเป็นผู้ตรวจสอบร่วมด้วย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์

“ปกติเรามีไอเดียอยู่แล้ว แต่บางครั้งก็อยากให้มันแตกออกไปมากขึ้น หรือสร้างสรรค์กว่าที่เราคิดเองได้ ChatGPT เลยกลายเป็นเครื่องมือช่วยคิดที่เราใช้ ซึ่งก็มีทั้งที่เวิร์คและไม่เวิร์ค ในงานเขียนเชิงวิชาการก็เหมือนกัน เราใช้มันช่วยเรียบเรียง เกลาคำ แต่หลัก ๆ คือให้มันช่วยค้นหาประเด็น และเราก็ต้องควบคุมการใช้งานของมันด้วย” (K4)

รายละเอียดผลการวิจัยแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2

ระดับความคิดเห็นต่อผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการจากการใช้งาน ChatGPT ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

ผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการ	Mean	S.D.	แปลผล
การใช้ ChatGPT ช่วยให้สามารถเรียบเรียงเนื้อหาได้เป็นระบบมากขึ้น	4.11	0.70	มาก
การใช้ ChatGPT ช่วยให้ปรับปรุงสำนวนและรูปแบบการเขียนได้ดีขึ้น	4.11	0.80	มาก
การใช้ ChatGPT ช่วยให้ประหยัดเวลาในงานเขียนเชิงวิชาการ	4.21	0.95	มาก
การตรวจสอบเนื้อหาผ่าน ChatGPT ช่วยให้ผลงานถูกต้องมากขึ้น	3.59	1.11	มาก
การใช้ ChatGPT ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียนงานใหม่ ๆ	3.78	0.95	มาก
ภาพรวม	**3.97**	**0.94**	**มาก**

แหล่งที่มา: คณะผู้วิจัย

กล่าวโดยสรุป ChatGPT มีบทบาทสำคัญในเชิงบวกด้านการส่งเสริมผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ ทั้งในด้านความรวดเร็ว คุณภาพของภาษา โครงสร้างเนื้อหา และแรงจูงใจในการเขียน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ดียังพบข้อจำกัดในด้านการตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องซึ่งต้องอาศัยผู้ใช้งานเป็นผู้ควบคุมการใช้งานให้อยู่ในขอบเขตที่สอดรับกับวัตถุประสงค์ของงานด้วย

2. ความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

2.1 ผลกระทบเชิงบวกด้านความสามารถในการเขียนและการคิดวิเคราะห์

จากผลการวิจัยความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์จากการใช้ ChatGPT พบว่า ในภาพรวมนักศึกษารับรู้ถึงผลกระทบเชิงบวกด้านความสามารถในการเขียนและการคิดวิเคราะห์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.87, S.D. = 0.95) โดยเฉพาะด้านการเขียนที่สะท้อนมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.09, S.D. = 0.90) รองลงมาคือ การบูรณาการเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาได้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.97, S.D. = 0.90) และ การคิดวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมอย่างลึกซึ้งมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.92, S.D. = 0.97) ขณะที่การเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการเขียนงานเชิงวิชาการ และความเข้าใจเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ครอบคลุมมากขึ้นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.2 ข้อจำกัดด้านความสามารถในการเขียนและการคิดวิเคราะห์

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังสะท้อนว่า นักศึกษารับรู้ถึงข้อจำกัดด้านการเขียนและการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเมื่อพิจารณาทั้งด้านการเขียนและการคิดวิเคราะห์พบว่า ด้านการลดทอนความเป็นเอกลักษณ์ในงานเขียนของตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ความเสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.54, S.D. = 0.78) และการลดทอนความสามารถในการคิดด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.50, S.D. = 0.74) สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์

“มันทำให้ภาษาเป็นทางการขึ้นจริง แต่ความงามทางภาษาแบบที่มาจากมนุษย์มันไม่ค่อยมี คือเวลาเราเขียนเอง เราจะใส่ความรู้สึก วิธีการใช้คำที่เป็นตัวเราลงไปด้วย...สิ่งที่กังวลอีกอย่างคือเรื่องลิขสิทธิ์ ChatGPT ไม่ได้บอกว่าข้อมูลมาจากไหน ซึ่งในแง่กฎหมาย มันอาจเป็นปัญหา เพราะคนใช้ก็ไม่รู้ว่ากำลังละเมิดลิขสิทธิ์ใครอยู่หรือเปล่า” (K4)

“ยอมรับว่าใช้แล้วมันทำให้กระบวนการคิดของเราแย่ลง เพราะข้อมูลมันได้มาง่ายเกินไป... ถ้าใช้บ่อย ๆ จะทำ ให้เราไม่อยากคิดเอง” (K1)

นอกจากนี้ ยังพบว่าการใช้ ChatGPT ส่งผลให้ทักษะการอ้างอิง การใช้ภาษา การเรียบเรียง และการสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งลดลงในระดับมาก รวมถึง การลดแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย รายละเอียดผลการวิจัยแสดงดังตาราง 3

ตาราง 3

ระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์

ความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการ	Mean	S.D.	แปลผล
ผลกระทบเชิงบวกด้านความสามารถในการเขียนและการคิดวิเคราะห์	**3.87**	**0.95**	**มาก**
การเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการเขียนงานเชิงวิชาการ	3.69	0.87	มาก
ความเข้าใจเนื้อหาเชิงทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ได้ครอบคลุมมากขึ้น	3.73	1.06	มาก
การเขียนงานเชิงวิชาการสะท้อนมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น	4.09	0.90	มาก
การบูรณาการเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาได้ดีขึ้น	3.97	0.90	มาก
การคิดวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมลึกซึ้งมากขึ้น	3.92	0.97	มาก

ความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการ	Mean	S.D.	แปลผล
ข้อจำกัดด้านความสามารถในการเขียน	**4.40**	**0.88**	**มาก**
ความเสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น	4.54	0.78	มากที่สุด
ลดทอนความเป็นเอกลักษณ์ในงานเขียนของตนเอง	4.64	0.65	มากที่สุด
ลดทอนทักษะการอ้างอิงแหล่งข้อมูล	4.14	0.98	มาก
ลดทอนทักษะการใช้ภาษาในการเขียนงานเชิงวิชาการ	4.38	0.88	มาก
ลดทอนทักษะการเรียบเรียง	4.30	1.00	มาก
ข้อจำกัดด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์	**4.30**	**0.93**	**มาก**
ลดทอนความสามารถในการคิดด้วยตนเอง	4.50	0.74	มาก
ลดทอนความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นเชิงลึก	4.19	0.99	มาก
ลดทอนทักษะการตั้งคำถามหรือทบทวนเนื้อหาด้วยตนเอง	4.26	0.91	มาก
ลดทอนแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.19	1.04	มาก
ลดทอนทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง	4.35	0.93	มาก

แหล่งที่มา: คณะผู้วิจัย

กล่าวโดยสรุป ChatGPT มีบทบาททั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ กล่าวคือช่วยส่งเสริมมิติด้านคุณภาพเชิงความคิด มุมมองที่หลากหลาย และการบูรณาการองค์ความรู้ ขณะเดียวกันก็สร้างความเสี่ยงต่อความเป็นเจ้าของผลงาน ทักษะการคิดด้วยตนเอง และจริยธรรมทางวิชาการ หากใช้งานโดยขาดการกำกับตนเองอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสะท้อนชัดเจนว่าการใช้ ChatGPT มีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือเสริมที่ช่วยส่งเสริมให้งานเขียนเชิงวิชาการมีผลิตภาพมากขึ้น กล่าวคือช่วยอำนวยความสะดวก รวดเร็ว และมีความเป็นทางการ แต่นักศึกษาหลายคนก็สะท้อนว่าการใช้งาน ChatGPT เสมือนดาบสองคม เพราะแม้งานจะออกมาสมบูรณ์ในเชิงผลผลิตแต่อาจทำให้ผู้เขียนขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์และลดทอนทักษะการคิดการเขียนของตนเองลง จากมุมมองของนักศึกษาสะท้อนว่าคุณค่าของงานเขียนเชิงวิชาการไม่ได้อยู่ที่ความถูกต้องหรือความเป็นทางการเพียงอย่างเดียว แต่คือ ความสามารถทางความคิด วิเคราะห์ และการสอดแทรกมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียนลงไปในงานเขียน ซึ่ง ChatGPT ไม่อาจแทนที่ได้

ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ChatGPT มีบทบาทเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลิตภาพงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะในด้านการประหยัดเวลา การเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และการปรับปรุงสำนวนภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Cotton et al. (2024) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นำ ChatGPT มาใช้ในขั้นตอนการวางแผน ร่างต้นฉบับ และปรับแก้งาน ส่งผลให้กระบวนการเขียนมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ Kasneci et al. (2023) ที่ชี้ว่าปัญญาประดิษฐ์ช่วยลดภาระงานด้านโครงสร้างภาษา ทำให้นักศึกษามีเวลาไปโฟกัสกับเนื้อหาเชิงวิเคราะห์มากขึ้น ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ของ Davis (1989) ที่ระบุว่าการรับรู้ประโยชน์และความง่ายในการใช้งานเป็นปัจจัย

สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนยอมรับและใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดรับกับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ChatGPT เป็นประจำในระดับรายสัปดาห์

ในมิติของ ความสามารถทางการเขียนเชิงวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ChatGPT ช่วยส่งเสริมการเกิดแนวคิดใหม่ การบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขา และการนำเสนอประเด็นจากมุมมองที่หลากหลายอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Rudolph et al. (2023) ที่อธิบายว่า generative AI ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยคิด (partner in thinking) โดยช่วยกระตุ้นการสังเคราะห์แนวคิดและการตั้งคำถามเชิงวิชาการ รวมถึงงานของ Baidoo-Anu & Owusu Ansah (2023) ที่ชี้ว่า ChatGPT มีศักยภาพในการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงลึก หากผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือช่วยคิดมากกว่าการคิดแทน ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสะท้อนว่า ChatGPT สามารถทำหน้าที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (SRL) ของ Zimmerman (2000) และ Zimmerman & Schunk (2011) ที่สะท้อนว่าเทคโนโลยีคือตัวช่วยในขั้นวางแผน ตรวจสอบ และปรับปรุงงานเขียน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและความมั่นใจของผู้เรียน

ในอีกมิติหนึ่ง ผลการวิจัยยังสะท้อนว่า ChatGPT สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสะท้อนกลับที่ช่วยให้นักศึกษาตรวจสอบข้อบกพร่องของงานเขียนของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านโครงสร้างการเขียน ความถูกต้องของภาษา การเชื่อมโยงเนื้อหา และความสมบูรณ์ของการนำเสนอข้อโต้แย้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (Self-Regulated Learning: SRL) ที่เน้นการติดตาม ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (Zimmerman, 2000) กล่าวคือ ChatGPT สามารถช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นจุดอ่อนของงานเขียนได้ชัดเจนขึ้น และนำไปสู่การปรับแก้งานอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม หากผู้เรียนพึ่งพาข้อเสนอแนะจาก AI มากเกินไปโดยขาดการไตร่ตรองและตัดสินใจด้วยตนเอง อาจส่งผลให้สูญเสียความเป็นเจ้าของทางความคิดและลดทอนเอกลักษณ์ของผู้เขียนซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเขียนเชิงวิชาการในระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ข้อจำกัดด้านความสามารถในการเขียนและการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการลดทอนความเป็นเอกลักษณ์ของงานเขียน ความเสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ และการลดทอนการคิดด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ของ Susnjak & McIntosh (2024) ที่ชี้ถึงความเสี่ยงด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการจากการใช้ AI ในระบบการศึกษา ข้อค้นพบนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีภาระทางปัญญาของ Sweller (1988) ซึ่งอธิบายว่า แม้ AI จะช่วยลดภาระทางสติปัญญาในระดับพื้นฐาน แต่ก็อาจส่งผลให้ผู้เรียนลดความพยายามทางการรู้คิด หากใช้งานโดยขาดการกำกับตนเองอย่างเหมาะสม

อีกทั้งประเด็นความกังวลด้านลิขสิทธิ์และแหล่งที่มาของข้อมูล ที่นักศึกษาสะท้อนในการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ Bittle & El-Gayar (2025) ที่เน้นว่าปัญญาประดิษฐ์ยังขาดความโปร่งใสด้านแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นโจทย์ท้าทายสำคัญต่อจริยธรรมทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา ซึ่งการศึกษาของ Crawford et al. (2023) ชี้ว่า ChatGPT เหมือนธุรกิจรับจ้างเขียนงานหรือโรงงานผลิตวุฒิการศึกษาในอดีต ซึ่งอาจถูกนำไปใช้เพื่อการทุจริตในการสอบของมหาวิทยาลัยได้ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เชิงลึกและก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นสำหรับนักศึกษาได้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุปผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนว่า ChatGPT เป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทที่สำคัญ 2 ด้าน ต่อการผลิตงานเขียนเชิงวิชาการของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ กล่าวคือ ด้านหนึ่งช่วยส่งเสริม ผลิตภาพ ความคล่องตัว คุณภาพภาษา และการบูรณาการองค์ความรู้ ขณะที่อีกด้านหนึ่งกลับสร้างข้อจำกัดต่อความเป็นเจ้าของผลงาน ทักษะการคิดการเขียนเชิงลึก และจริยธรรมทางวิชาการ ดังนั้น การนำ ChatGPT ไปใช้ในชั้นเรียนหรือในระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยจึงควรดำเนินควบคู่กับการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง การรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ และการส่งเสริม

แนวปฏิบัติด้านจริยธรรมทางวิชาการแก่นักศึกษา เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษาควรกำหนดแนวปฏิบัติการใช้ AI เพื่อการเรียนรู้ เช่น ขอบเขตการใช้ที่เหมาะสม การอ้างอิงอย่างโปร่งใส และการยึดมั่นในจริยธรรมทางวิชาการ เพื่อให้การใช้ ChatGPT ช่วยเพิ่มคุณภาพงานโดยไม่ลดทอนเอกลักษณ์และทักษะการคิดของผู้เรียน

1.2 อาจารย์ควรออกแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้เพื่อร่างกรอบความคิดเบื้องต้น และการปรับสำนวนภาษา พร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมที่เน้นการวิเคราะห์เชิงลึก การอภิปรายและการสะท้อนคิดเพื่อคงไว้ซึ่งการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน

1.3 นักศึกษาควรพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ และใช้ ChatGPT เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน เช่น การช่วยเรียบเรียงภาษาและตรวจสอบโครงสร้างงาน โดยยังคงต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล อ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม และรักษาเอกลักษณ์ความเป็นเจ้าของผลงานทางวิชาการของตนเอง

1.4 สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ให้แก่นักศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นความรู้และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สร้างโดย AI การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การอ้างอิงและเปิดเผยการใช้ AI อย่างเหมาะสม ตลอดจนการตระหนักรู้ถึงประเด็นด้านจริยธรรม ลิขสิทธิ์ และความซื่อสัตย์ทางวิชาการ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยี AI ได้อย่างมีวิจารณญาณและรับผิดชอบ

1.5 หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาควรปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของการใช้ Generative AI โดยบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ AI Literacy จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ และการใช้ AI เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เข้าไว้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิด และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่สูญเสียความสามารถในการคิดและการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยไปยังมหาวิทยาลัยอื่นและเปรียบเทียบกับนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อให้เห็นความแตกต่างของผลกระทบของ ChatGPT ในแต่ละสาขาวิชาอย่างครอบคลุม

2.2 ควรศึกษาผลกระทบเชิงพัฒนาการในระยะยาว เพื่อประเมินว่าการใช้ ChatGPT ต่อเนื่องส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงลึก ความเป็นเจ้าของผลงาน และแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

Baidoo-Anu, D., & Owusu Ansah, L. (2023). Education in the era of generative artificial intelligence (AI): Understanding the potential benefits of ChatGPT in promoting teaching and learning. *Journal of AI, 7*(1), 52–62. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4337484

Best, J. W. (1981). *Research in education (4th ed.).* Prentice-Hall.

Bittle, K., & El-Gayar, O. (2025). Generative AI and academic integrity in higher education: A systematic review and research agenda. *Information*, *16*(4), 296. https://doi.org/10.3390/info16040296

Crawford, J., Cowling, M., & Allen, K. A. (2023). Leadership is needed for ethical ChatGPT: Character, assessment, and learning using artificial intelligence (AI). *Journal of University Teaching & Learning Practice, 20*(3). https://doi.org/10.53761/1.20.3.02

Cotton, D. R. E., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. (2024). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International, 61*(2), 228–239. https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148

Dailynews Online. (2025). *Thai learners are increasingly interested in studying AI: New registrations occur every minute!!* [In Thai]. https://www.dailynews.co.th/news/5389156/

Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly, 13*(3), 319–340. https://doi.org/10.2307/249008

Kasneci, E., Sessler, K., Küchemann, S., Bannert, M., Dementieva, D., Fischer, F., ... (2023). ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences, 103*, 102274. https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274

Rudolph, J., Tan, S., & Tan, S. (2023). ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning & Teaching, 6*(1), 342–363. https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.9

Susnjak, T., & McIntosh, T. R. (2024). ChatGPT: The end of online exam integrity? *Education Sciences, 14*(6), 656. https://doi.org/10.3390/educsci14060656

Sweller, J. (1988). Cognitive load during problem solving: Effects on learning. *Cognitive Science, 12*(2), 257-285. https://doi.org/10.1207/s15516709cog1202_4

Zimmerman, B. J. (2000). Attainment of self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13–39). Academic Press.

Zimmerman, B. J., & Schunk, D. H. (Eds.). (2011). *Handbook of self-regulation of learning and performance.* Routledge.